

Колекційна скульптура: вояж у часі

Виставка «Шедеври світової пластики». Мистецький Арсенал. Київ.

Історія скульптури – невпинний плін ігор із формою, метаморфоз ліній та об'ємів.

Колекціонер Ігор Воронов, навіки зачарований цим шаленством, не приховує шикарне зібрання пластики в безвіконних запасниках. Підживлений ентузіазмом патронеси Арсеналу Наталії Заболотної, він не вперше відчиняє двері до святої святих колекції.

Багато що зі 150 скульптур, створених знаменитими митцями XIX–XX століть, бачили раніше на перших антикварних та скульптурних салонах, ініційованих пані Заболотною в Українському домі. Потім тема мала продовження під склепінням Мистецького Арсеналу. А нині настав час вивірювання вражень від попередніх експонувань пластики зі сховищ колекціонера.

Заради цього простір майстерно закомпоновано. Крокуючи від шедевра до шедевра, підпорядковуєшся заданому темпоритму. І раптом знайомі роботи звучать інакше. Приміром, меблі авторства Дієго Джакометті, інша локація яких на колишній виставці мала дещо випадковий характер, тепер сприймаються цілісно. Поруч, за логікою речей, оселилися фігури старшого брата Дієго Джакометті – Альберто. Зокрема, анорексійний котик. Та й усі об'єкти виструнчені так, що, здається, ось-ось перетворяться на проזורі волосини, а далі й зовсім позбудуться матеріальності. Це про Альбертових персонажів свого часу Сартр писав: мовляв, існують «на півшляху між буттям і ніщо».

Імена митців, виставлених тут, виймають з полиць пам'яті ностальгійні асоціації. Для підсилення нових емоцій арсенальні професіонали додали до добірки кожного майстра текстові екскурси, фотопортрети, а ще скористалися своїм фірмовим прийомом впливу на публіку – розтягнули по стінах величезні панно за мотивами творів.

Тож багатократно збільшені образи з картин Пікассо стали тлом для його позолочених Адама і Єви – беззахисних у своїй пласкій версії, як сонячно-осінні кленові листики. Цей геній не схожий сам на себе у власних творчих проявах. Доказ того – виставлені тут-таки подібний до старовинної монетини рельєф із хлупчиком і конем, а також щось на кшталт правданого ідола.

Навпроти мешкають знамениті торси Олександра Архипенка, уродженця нашої землі. Новатор порожнеч і випуклостей свого часу казав, що українське Сонце запалило в ньому відчуття туги «за чимось, чого він сам не знає».

На форумі пластики – краплеподібні творіння Осипа Цадкіна, лаконічні й водночас хитромудрі конфігурації Жана Арпа, товстухи Ханни Орлової, тваринки Рембрандта Бугатті, сюрреалістичні досліді Сальвадора Далі та Генрі Мура, мадемуазелі й дельфіни майстра мармурових узагальнень Костянтина Бранкузі.

А ось – Модільяні, якого не переплутаєш ні з ким. Як і живописні його персонажі, голови з бронзи наділені витягнутими обличчями. До слова, художник називав обличчя «найвищим твором природи» й нескінченно експериментував із ним.

Експозиція доводить, що пластика близька майже всім уславленим живописцям охопленого періоду. Зокрема, й Полю Гогену, який вважав себе дитиною та дикуном водночас: у залах є його самотня, просякнута острівними бризами метафорична скульптура «Місяць і Земля». Своєрідно організовує порожнечу навколо своїх основних фігур



Арістид Майоль. Для вивчення їхньої поведінки у просторі занурює «тіла» у кам'яні перини.

Розкішні статуєтки Деметра Чипаруса з каменю, бронзи, слонової кістки – такі собі алюзії на балет Срібного століття. Сонм танцівників, олюднена морська зірка, закохані... Для своїх манірних персонажів автор винаходить ефект мерехтіння зміїної шкіри.

Хрестоматійне творіння Дега – «Маленьку чотирнадцятирічну танцівницю» у полотняній спідничці пильнує окремих охоронець (і час від часу робить із нею селфі).

Переплетені руки в «Соборі» Родена, поза його «Мислителя», безсоромність оголеного бронзового Бальзака та всіх інших ню-фігур, що дихають пристрастю... У всьому цьому вгадується внутрішній імпульс: той самий, що, за висловом автора, є секретом античного мистецтва.

Дега невтомно милується жінками, які – з-під його рук – виходять із ванни, труть спину губкою чи витирають «ліву сідницю сидячи». Суворою мовою бронзи він розкриває широчезну гаму найтонших рухів. До нього це навряд чи ще комусь вдавалося. А митець, до речі, революціонером себе не вважав. Мало того, скульптура була для Дега лише частиною внутрішньої лабораторії, результати досліджень у якій він проектував на полотні. Художник узагалі не збирався продавати свою «лабораторну» пластику.

Постімпресіонізм, сецесія, кубізм, неокласицизм, сюрреалізм... Час диференціації на «ізми» минув. А безцінна спадщина епохи поєднала тугою за великим культурним розквітом, рівнозначного якому, найпевніше, вже не буде.

